

SVĚTLO

TÝDENÍK MATICE CYRILOMETODĚJSKÉ

26. ČÍSLO / XXX. ROČNÍK

16 Kč • 0,86 €

3. ČERVENCE 2022

Z obsahu:

**Věrnost Božímu
navštívení
pro budoucí generaci**
Katecheze papeže
Františka při generální
audienci 30. března 2022,
Řím, aula Pavla VI.
- strana 2 -

**Svatý
Jan z Dukly**
Libor Rösner
- strana 4 -

Buďte jako Frassati!
Aleksandra
Jędrzejczaková
- strana 5 -

**„Denně se modlete
růženec!“**
Alicja Świącická
- strana 8 -

**Sláva svého lidu
Izraele**
- strana 10 -

Nebe nad močály (1)
Četba na pokračování
- strana 11 -

Sv. Marie Goretti (16. 10. 1890 - 6. 7. 1902)

Věrnost Božímu navštívení pro budoucí generaci

Katecheze papeže Františka při generální audienci 30. března 2022, Řím, aula Pavla VI.

Drazí bratři a sestry, dobré ráno! V našem katechetickém cyklu na téma stáří se dnes zaměříme na jemný obraz, který vykreslil evangelista Lukáš a který ukazuje dvě starší postavy, Simeona a Annu. Smyslem jejich života před odchodem z tohoto světa je očekávání Božího navštívení. Čekali, až je přijde navštívit Bůh, tedy Ježíš. Simeon díky předtuše Ducha Svatého ví, že nezemře dříve, než uvidí Mesiáše. Anna navštěvuje chrám každý den a věnuje se

bohoslužbě. Oba poznávají přítomnost Boží v dítěti Ježíši, který naplňuje jejich dlouhé čekání útechou a ulehčuje jim odchod ze života. Je to scéna setkání s Ježíšem a loučení.

Co se můžeme naučit od těchto dvou postav starších lidí plných duchovní vitality?

Především se dozvídáme, že věrné čekání bystří smysly. Ostatně, jak víme, Duch Svatý dělá právě to: osvěcuje smysly. Ve starobylém hymnu *Veni Creator*

Spiritus, kterým i dnes vyzýváme Ducha Svatého, říkáme: „*Accende lumen sensibus*“, rozsviť světlo smyslům, osvět naše smysly. Duch je toho schopen: zostřuje smysly duše navzdory omezením a zraněním smyslů těla. Stáří tak či onak oslabuje citlivost těla: člověk je více slepý, hluchý... Avšak stáří, které se cvičilo v očekávání Božího navštívení, nezmešká jeho příchod: ba bude také více připraveno ho zachytit, bude mít větší citlivost

Pokračování na str. 13

Dnešní evangelium nás opět konfrontuje se skutečností, že je třeba prosit Pána, aby poslal dělníky na svou zeň, která je tak hojná, ale dělníků málo. Skutečnost, kterou jsme již rozebírali v minulém čísle Světla... Dnes však nemusíme zůstat jen u počtu kněží, řeholníků a řeholnic, ale můžeme se podívat také na to, co to obnáší, být dělníkem na vinici Páně. Řečeno slovy samotného Krista: přicházejí jako ovce mezi vlky, aby hlásali blížící se příchod Božího království. To se z lidského pohledu může zdát jako nesplnitelné poslání. Ne však u Pána Boha: on je všemohoucí, a když si někoho vyvolil za svého posla a hlasatele evangelia, dává mu i moc přemáhat všechnu přesilu nepřítelů, aby mu nemohl uškodit. (str. 3) A i kdyby byl Boží služebník vystaven posměchu, pronásledování, mučení, či dokonce násilné smrti, je jeho jméno „zapsáno v nebesích“. A to je jistota, pro kterou je dobré vyslyšet Boží volání k zasvěcené službě jemu i lidem.

Platí však i to, že pomoc těch, kdo jsou Božím lidem – modlitbou, obětmi – je rovněž velmi účinná. Vždyť takto dávají věřící najevo, že chtějí, aby se šířilo Boží království dle přání Pána: a to zvláštním, posvátným způsobem skrze kněze, kteří jsou rozdateli Božích svátostných milostí – nenahraditelného nadpřirozeného zdroje síly pro boj s nepřitelem lidských duší. A je tedy posláním každého katolíka, aby aktivním naplño-

Editorial

váním vůle Pánovy svým dílem přispěl k šíření Božího království.

Nikoliv tedy snažit se kněžím ulehčit jejich službu vymyšlením, jak je v tom či onom nahradit a co všechno zaručně bude ku prospěchu jejich služby. To není ono poslání, k němuž nás volá Bůh. Svým způsobem – ačkoliv šlo o jinou situaci – zde můžeme použít slov sv. Jana z Dukly (str. 4–5): „Ponechme proto tuto cestu těm, kdo jsou k ní zvlášť vyvoleni Bohem, my ostatní setrvávejme v povolání, k němuž nás ráčil pozvat.“ Ponechme tedy kněžím jejich svatou službu, a naopak ještě více je podporujme svojí modlitbou, obětmi, almužnami. Ano, i almužnami – je načase vzít vážně, že katolická církev u nás již není finančně závislá na státu a že dělník je hoden své mzdy. Jak konkrétně bude pomoc vypadat, záleží na každém z nás, ale rozhodně by měla vyvěrat z poctivého hledání Boží vůle a z možností, které přirozeně máme.

Upřímná, ryzí víra dvou dětí – mladého bl. Piera Giorgia Frassatiho (str. 5–7) a mladé mučednice sv. Marie Goretti (str. 11–12) – vystavuje snad až nemilosrdné zrcadlo víře naší. Pier nám ukazuje, jak se máme stavět k chudým, potřebným: „A možná že ho k nám poslal Pán Ježíš?“ Považujeme-li za potřebné i kněze, můžeme si být zaručeně jisti: oni jsou po-

sláni Pánem Ježíšem. A to pro nás! Marietta, čili Marie, zase připomíná sílu modlitby růžence, když se jej pomodlila i za Sandra, kterému se modlit nechtělo. Jako by slyšela výzvu Panny Marie z polského Gietrzwaldu... (str. 8–9)

A co je nejvyšším posláním v životě kněze? Je to zřejmé: být prostředníkem proměnění chleba a vína v Ježíšovo Tělo a Krev při mši svaté. Tajemství, které opravdu proměňuje lidská srdce. Dosvědčuje to i P. Petr Sabbath, který dlouho hledal pravdu, až si ho Pravda – Pán Ježíš – našla sama, a to právě v okamžiku proměnění. (str. 10) Potřebujeme snad vědět více, abychom se v pevně víře i my jako apoštol Pavel chlubili pouze křížem našeho Pána Ježíše Krista, který je pro nás ukřižován a my světu? (srov. Gal 6,14) A abychom tak následovali zástup apoštolů, svatých kněží, řeholníků, řeholnic a dalších svatých svědků katolické víry?

Posílení jejich vzorem pak budme rovněž radostnými hlasateli Božího království. Vždyť, jak řekl bl. Pier Giorgio, „máme pravdu, víru a naději dosáhnout opravdové vlasti“. Jenom tam, kde není opravdová víra, vládne smutek. Proto i nedostatek kněžských a řeholních povolání nechť je pro nás spíše výzvou plně se podle svého poslání nasadit v této záležitosti, než skepticky složit zbraně před nepřítelem – ďáblem. Neboť Pán je mocný a je vždy s námi!

Daniel Dehner

Ježíš dnes shromažďuje ty, kteří se stali jeho učedníky, aby jim dal lekci praktického apoštolátu. Je jich tu několik desítek, ale tento počet je nedostačující. Pán sám říká, že jeho žeh potřebuje mnohem více dělníků. Neměl bys scházet, protože se to týká i tebe. Je tu velký úkol i pro ty, které nepošle hlásat Boží království: mají se naléhavě modlit, aby Pán žně poslal dělníky na svou žeh. Každý apoštolát potřebuje pevné základy modlitby a obětí. Vyprošuj si především milost Ducha Svatého, abys poznal a nepřeslechl, kde je místo, na kterém tě Pán žně očekává.

Z toho, co dnes uslyšíš, poznáš nejen, o jaké Boží dělníky máš prosit, ale také, jak máš tyto vyvolené posly přijímat ve svém domě a jak se máš o ně postarat: *Dělník má právo na svou mzdu.* Dobrodiní, které prokazuješ poslům evangelia, prokazuješ přímo Pánu. Dostane se ti za to od nich hojného požehnání a spočine na tobě Kristův pokoj i milost uzdravení.

Ježíš nijak neskrývá, že posláni hlasatelů evangelia je obtížné a náročné. Nemohou předpokládat, že je všude budou očekávat s otevřenou náručí. Musí počítat i s tím, že se ocitnou v prostředí, které se bude chovat k novému poselství přímo nepřátelsky. V žádném případě nemáš spoléhat na množství slov ani se snažit nějak vmlouvat do lidské přízně. Není tvým posláním uzavírat za cenu falešných ústupků mír mezi vlky a ovce. Právý *Kristův pokoj* je určen těm, kteří mu sami otevrou svá srdce. Ocitneš-li se uprostřed dvou protichůdných světů, mezi kterými není možný smír ani shoda, nejsi kompetentní vybírat z Ježíšova poselství jen to, co by mohlo znít přijatelně pro všechny. Je úkolem hlasatelů, aby šli i *mezi vlky* a přinesli jim celého a nezkresleného Krista, a nikoliv aby si naopak od nich přinesli něco z jejich ducha, zcela cizího Božímu království. Nesmíš se proto divit, že u těch, kteří Pána nepřijmou, si máš setřást i prach z nohou. Z celého tvého jednání a vystupování musí být jasné smýšlením, způsobem života a cílem, k němuž směřuješ, že nemáš nic společného s tímto světem a že zcela záměrně dbáš o to, aby nic z jeho ducha na tobě neulpělo. Všechna tvá *chlouba* je pouze v kříži našeho Pána Ježíše Krista. *Svět pro tebe musí být ukřižován a ty světu.*

Přiblížilo se Boží království

*Zamyšlení nad liturgickými
texty dnešní neděle*

Posílám vás jako ovce mezi vlky.

Ohlašované Boží království je nesmírný dar. Nehledá svět bez Boha marně svůj pokoj, blaho a radost? Bůh přece nezanevřel na svět. Na ty, kteří přijmou Pánovu zvěst, *se přivalí blaho jako řeka*, s ním přijde teprve pravá *sláva národů*. *Jako matka utěšuje svého syna*, tak chce Bůh všechny potěšit, aby se *zaradovala lidská srdce*. Proto se všichni musí zcela jasně, jednoznačně dovědět, že se *přiblížilo Boží království*. To je třeba hlásat vhod i nevhod. Koho nenadchne tak velká láska, toho může přivést k zamyšlení hrozící trest. Přísný soud, který Pán vyslovil nad zatvrzelými, vynesou ve skutečnosti sami nad sebou tím, že spoléhají jen na sebe a odmítají jeho milost a spásu.

Pán tě však posílá i do míst, o kterých ví, že jsou tam srdce, která hladovějí po Božích darech. Nelam si hlavu tím, zda jich bude mnoho nebo málo. I když se bude někdy zdát, že apoštolát nepřináší na vyprahlém úhoru žádný užitek, Pán ví dobře, co činí. Ten, kdo je s ním a vystupuje v jeho jménu, může si být jist konečným vítězstvím nad satanem, který je odsouzen, aby *padl jako blesk z nebe*. Spíše se starej, aby Pánově milosti a působení nepřekážela tvoje ješitnost, pýcha a pohodlnost. Bude-li toho zapotřebí, použije tě Pán i k tomu, čemu se říká zázrak. Neproměnil snad moře v souš, nezpůsobil, že jeho lid přešel řeku suchou nohou?

Největší zázraky se však odehrávají přímo v srdcích *osvobozených od démonů*, kteří se musí podrobit nikoliv tvému slovu, ale *Ježíšovu jménu*. Nevděčíš i ty jen jemu, že jsi jeho? Můžeš snad uvést, čím sis zasloužil, že i k tobě kdysi přišel jeho posel a spočinul na tobě Pánův pokoj? Není tvoje záchrana dostatečným důvodem k tomu, aby ses nyní pro jeho království beze zbytku rozdával? Proto se srdcem naplněným radostí můžeš jít beze strachu i mezi vlky. Jak si má počínat ovce mezi šelmami? Není to riskantní? Můžeš se toho odvážit s vědomím, kdo tě po-

Liturgická čtení

1. čtení - Iz 66,10-14c

Plesejte s Jeruzalémem, jásejte nad ním všichni, kdo ho milujete, radujte se s ním, radujte se všichni, kdo nad ním nařikáte, abyste sáli do sytosti z prsu, který utěšuje, abyste srkali s rozkoší ze zdroje jeho slávy. Neboť tak praví Hospodin: „Hle, přivalím na něj blaho jako řeku, jako rozvodněný potok slávu národů. Jeho kojence ponosou na zádech a na klíně je budou laskat. Jako matka utěšuje svého syna, tak já vás potěším, v Jeruzalémě naleznete útěchu. Uvidíte to a vaše srdce se zaraduje, jako tráva vypučí vaše kosti. Hospodinova ruka se ukáže na jeho služebnících.“

2. čtení - Gal 6,14-18

Bratři! Ať je daleko ode mne, abych se chlubil něčím jiným než křížem našeho Pána Ježíše Krista, kterým je pro mne ukřižován svět a já světu. Vždyť ani obřízka nic není, ani neobřezanost, ale nové stvoření. A na všechny, kdo se v jednání budou řídit touto zásadou, ať přijde pokoj a milosrdenství, totiž na (pravé) Boží Izraelity. A pro budoucnost ať mě už nikdo (s těmi věcmi) neobtěžuje! Vždyť já na svém těle nosím znamení, že náležím Ježíšovi. Milost našeho Pána Ježíše Krista ať je s vámi, bratři! Amen.

Dokončení na str. 12

silá. Dá ti *moc přemáhat všechnu přesilu nepřitele*, takže ti v ničem neuškodí. I kdyby se ti vysmáli, nebo tě dokonce ukamenovali, tvé *jméno je zapsáno v nebesích*.

Vyprávěj všude směle a upřímně o té radosti, která tě potkala: *Pojďte a pozorujte Boží skutky, chci vám vyprávět, co Pán prokázal mé duši. Neodmítl mou prosbu a neodňal mi svou lásku.*⁽¹⁾ Skutečnost, že patříš mezi Ježíšovy vyvolené a že můžeš být nyní i jednou po celou věčnost po Ježíšově boku, je důvodem k tak velké radosti, že nemáš důvod hledat radost někde jinde. Ať z tvých úst přetéká, čeho je tvé srdce plné, ať všichni vidí, že je tomu opravdu tak. *Jásejte Bohu, všechny země, opěvujte slávu jeho jména!*⁽²⁾

Bratr Amadeus

Poznámky:

⁽¹⁾ Srov. Ž 66,16.20; ⁽²⁾ Ž 66,1-2.

Svatý Jan z Dukly

Pojem Dukla je v naší zemi spjat především s místem krvavých bojů v druhé světové válce, ale také s veleúspěšnými vojenskými sportovními celky – fotbalovou Duklou Praha či hokejovou Duklou Jihlava. V sousedním Polsku však má spojitost s jedním z velkých světců, jenž se v této lokalitě narodil.

Stalo se to někdy kolem roku 1414 a dostal jméno Jan. O jeho rodičích je nám známo pouze to, že byli měšťany. Ani o Janově mládí toho moc nevíme, podle některých pramenů měl studovat v Krakově, nicméně zaručené to není a někteří historikové to přímo vylučují.

Ale je jisté, že právě již v mládí projevoval sklony k poustevnickému způsobu života, pobýval v blízkých lesích na úpatí hory zvané Cergowa. Setrval zde několik let, než se po poznání, že poustevnictví nemá být jeho cestou, rozhodl v roce 1434 poustevnu opustit a vstoupit k menším bratrům sv. Františka v Krosnu. Absolvoval noviciát, složil řádové sliby a po řádovém studiu přijal svátost kněžství.

Jak se Jan jevil svým představeným? Na tuto otázku dává spolehlivou odpověď jejich rozhodnutí jmenovat jej záhy po vysvěcení řádovým kazatelem. Nešlo o nějakou podružnou funkci, nedostávalo se jí každému, pouze vybraným výjimečným jedincům slyoucím hloubkou a znamenitými schopnostmi, jak to požadoval ve svých regulích sv. František z Assisi. Navíc šlo o oblast na pomezí misijního území, kde se setkávali katoličtí věřící s pravoslavnými, pro něž měl Jan rovněž kázat. Krom toho byl opakovaně volen za představeného krosenského konventu, později i lvovského a ještě později za kustoda ruské kustodie se sídlem ve Lvově, zahrnující sedm klášterů.

V letech 1453–1454 působil v Polsku sv. Jan Kapistrán, jehož tam pozval král Kazimír IV. Tento věhlasný reformátor františkánského řeholního života předtím působil i v Čechách a na Moravě. Pro myšlenku přísnější řehole získal i v Polsku řadu mužů a zakládal zde kláštery františkánů-observantů, tj. nové větve františkánské rodiny.⁽¹⁾

Způsob života observantů neunikl pozornosti Jana z Dukly. Přitahoval jej natolik, že zatoužil stát se jedním z nich.

Nebylo to ovšem tak snadné, jak by se na první pohled mohlo zdát – v té době měli sice menší bratři i observanti ještě stále jednoho generálního představeného, nicméně přecházení z jedné větve do druhé bylo považováno bezmála za zradu či dezerci. Observanti navíc neradi přijímali do svých řad minority, v jejichž příchoďu spatřovali nebezpečí možného rozvolnění vytožené větší přísnosti.

Janovi však bylo přáno, a to za poněkud bizarních okolností. Když do Polska dorazil v roce 1463 provinční ministr (tehdy z českých zemí, ježto samostatné provincie česká a polská vznikly mnohem později), požádal jej, aby mohl k observantům vstoupit. Provinciál jej údajně špatně pochopil, domníval se, že Jan chce jen navštívit jednoho svého přítele. Pak už na nápravu omylu bylo pozdě a Jan se stal bernardinem.

Rovněž v novém domově byl Jan pověřen kazatelskou činností. Věnoval se jí nejprve v Poznani a poté opět ve Lvově. Na každé kázání se připravoval dlouhé hodiny na kolenou, v této poloze konec konců trávil značnou část svého života. Zároveň vypomáhal v knihovně, na zahradě (zřídil

Sv. Jan z Dukly

Socha sv. Jana z Dukly na Dukle před kostelem otců bernardinů

si na ní dokonce malou poustevnu) a v kuchyni. Přímo vzorně celý čas plnil své povinnosti vyvěrající z konstitucí, vynikal horlivostí a láskou k Panně Marii. Poctivě a obětavě navštěvoval nemocné a zpovídal, a to i v době, kdy byl vážně nemocný.

Byl rovněž vyhledávaným duchovním rádcem, dokázal svou radou změnit smýšlení či život dotyčného jedince. Když za ním přišli mladší spolubratři s tím, že uvažují odejít do samoty poustevny, řekl jim slova, jimiž tak trochu osvětlil své důvody, které ho z poustevny přivedly do kláštera:

„Pokud se jedná o mne, jsem Bohu neskonale vděčný, že mě povolal do řádu. Poustevník je ve svém životě ochuzen o spoustu věcí, které jsem našel teprve až díky životu ve společenství bratří. Život v samoté poustevně totiž člověku přináší dvě nevýhody: zaprvé může postrádat některou ze ctností a nikdo ho na to neupozorní, vinou čehož ho může tento nedostatek provázet až do smrti; zadruhé se navzdory velké zbožnosti a sklonům k umrtvování nevyvíjí v ostatních ctnostech, neboť kde se dobere pokory, když nebude mít vedle sebe nikoho, kdo by ho pokořoval? Kde se dobere trpělivosti, když nebude mít vedle sebe pronásledovatele a zlé jazyky, kteří by ho dopalovali? Hlavně však: kde se dobere těch velkých zásluh poslušnosti, když nad sebou nemá svého představeného? Ponechme proto tuto cestu těm, kdo jsou k ní zvlášť vyvoláni, my ostatní setrvávejme v povolání, k němuž nás ráčil pozvat.“ Všichni mladí tazatelé tehdy od myšlenky na poustevnu upustili...

Když pak ke konci života ztratil Jan zrak, poprosil jednoho klerika, aby mu četl Františkovy konstituce, aby si je vryl dokonale do paměti, když už si je nemůže přečíst sám. Tehdy ho taktéž postihlo ochrnutí dolních končetin, takže byl odká-

Bud'te jako Frassati!

Měl sotva 24 let, ale to stačilo, aby se stal svatým. Jan Pavel II. ho beatifikoval v roce 1990 a ukázal ho mladým lidem jako vzor k následování.

zán na pomoc druhých, nicméně i v tomto stavu jako dříve zpovídal penitenty a udílel rady těm, kdo za nim přicházeli.

Když 29. září 1484 ve Lvově skonal, pochováli ho spoluhratři za hlavním oltářem klášterního kostela. Bezprostředně poté se u Janova hrobu shromažďovali prostí věřící, pevně přesvědčení o svatosti zbožného řeholníka, a prosili ho o přimluvu ve svých záležitostech. Krom nich zavítaly do Lvova speciálně kvůli Janovi z Dukly i nejvýznačnější osobnosti země – např. králové Zikmund III. Vasa, Jan Kazimír či Jan III. Sobieski. Již tři roky po Janově smrti zaslali františkáni-observanti žádost do Říma o povolení vyzvednout a přenést jeho tělo. Inocenc VIII. jim povolení vydal, čímž v podstatě souhlasil s veřejnou úctou Jana z Dukly. Samotný akt ovšem proběhl až roku 1521. Nově Jan spočinul na pravé straně presbytáře. Poté schrána s jeho ostatky putovala po několika kostelích, až v roce 1946 končila v Dukle.

Ještě předtím byly ostatky uloženy ve Lvově a právě zde si pozdější světec získal nehynoucí posmrtnou slávu, protože právě jeho přimluvě připisovali věřící uchránění Lvova před kozáckými vojsky atamana Bohdana Chmelnického, jež tehdy zdolala polskou armádu na všech frontách a rozdrtila ji v několika bitvách, např. u Žlutých Vod. Lvovští prosili Jana z Dukly o přimluvu a stalo se nemožné – kozáci odtáhli s nepořízenou, město bylo zachráněno.

V té době již probíhal beatifikační proces, k němuž dal roku 1615 podnět Zikmund III. Vasa. Zakončen byl v roce 1733 díky podpisu papeže Klementa XII. pod beatifikační listinu, podle níž se jeho liturgická památka měla slavit 19. července. Po reformě liturgického kalendáře se přenesla na 3. říjen, avšak po kanonizaci Jana z Dukly, vyhlášené Janem Pavlem II. dne 10. června 1997, byla stanovena na 8. červenec.

Svatý Jan z Dukly bývá zobrazován ve františkánském hábitu, často ho doprovází světelná zář a často je též na obrazech slepý.

Poznámky:

⁽¹⁾ Ten první již roku 1453 v Krakově. Byl zasvěcen sv. Bernardovi, a proto se v Polsku do dnes františkánům-observantům přezdívala bernardiní.

Když papež připomínal Piera Giorgia, řekl: „Také i já jsem v mládí poznal blahodárny vliv jeho příkladu a jako student jsem byl pod dojmem síly jeho křesťanského svědectví.“ Kým byl svatý, který znamenal inspiraci pro mladého Karola Wojtyłu?

„A možná že ho k nám poslal Pán Ježíš?“

Pier Giorgio Frassati se narodil v Turíně 6. dubna 1901.

Jeho matka byla vynikající malířka. Otec Alfredo pocházel z rodiny intelektuálů; založil časopis „La Stampa“, který se brzy stal jedním z nejčtenějších deníků v Itálii.

Už jako dítě se Pier stavěl na obranu těch, kterým se děla křivda. Zlobil se, když jeho vrstevníci nebo sestra něčeho posuzovali nespravedlivě. Když měl Pier Giorgio čtyři roky, u dveří jejich domu zazvonila žebračka s bosým dítětem v náručí. Když to chlapec viděl, rychle si sundal boty i ponožky, podal je ženě a honem zavřel dveře, aby mu nikdo z domácích nepřekážel v naplnění tohoto dobrého skutku.

Jiného dne se objevil ubožák oděný v hadrech. Říkal, že má hlad, a prosil o pár lir. Otec Piera Giorgia si všiml, že muž je opilý, tak chudákovi nic nedal a ještě mu pověděl pár tvrdých slov. Mladý Frassati, který byl tehdy svědkem situace, se rozplakal, běžel za maminkou a volal: „Maminko, přišel člověk a měl hlad, tatínek mu nedal najíst.“ A ještě dodal: „A možná že ho k nám poslal Pán Ježíš?“ Matka řekla svému synovi: „Utíkej za ním a přiveď ho, dáme mu najíst.“

„On je Král Králů“

V červnu 1911 přistoupili Pier a jeho o rok mladší sestra k prvnímu svatému přijímání. Kněz, který děti připravoval k přijetí této svátosti, vzpomíná: „Nejednou mě Pier obzvláště prosil, abych mu něco řekl o Pánu Ježíši. Během vyprávění zářil radostí a z jeho úst se drala slova: »Jak je to krásné!« Anebo jindy, což záleželo

na obsahu vyprávění, měl ve tváři smutek a z očí mu kanuly velké slzy, ze kterých si nic nedělal, za které se nestyděl.“

Když jednoho dne procházel kaplí kněz s Nejsvětější svátostí a jedna z řeholnic řekla: „To náš Pán přechází kolem nás, klekněme, jak se sluší před králem“, Pier nahlas zvolal: „On je Král Králů!“ Pier prožil první setkání s Bohem velmi slavnostně.

Drsná výchova

Chlapcův otec byl přesvědčen, že po něm jednou Pier převezme řízení „La Stampy“. Když se ale později ukázalo, že jeho syn má v tomto oboru slabé schopnosti, začal se k němu rozčarovaný otec chovat velice chladně a při každé příležitosti ho pokořoval.

Matka také vychovávala děti velmi přísně; chyběla jí něžná mateřská láska. Když přišel Pier pozdě k obědu, říkala: „No ano, pořád stejný..., hlavu má v oblacích, na mše pamatuje vždycky, ale by přišel ke stolu včas, to ne...“

Rodný dům Pierovi nedával nic, co by rozvíjelo jeho víru. Když ho otec jednoho večera spatřil klečícího u lůžka s růžencem v rukou, nereagoval na to, ale později vyjádřil svou nespokojenost ve zmínce před proboštem: „No a co jste to udělali z mého syna?“

Pier však rodiče bezvýhradně poslouchal a miloval takové, jací byli. Trpělivě snášel přísné zacházení a přesto, že byl stále kritizován, přijímal to pokorně a choval se vždy ke svým rodičům s velkou úctou a láskou. Velmi ho trápilo, že jeho otec byl nevěřící, proto se za něj vytrvale modlil.

Bůh na prvním místě

Matka dala syna na gymnázium vedlé otce jezuitů. Od té doby Pier Giorgio denně přistupoval ke svatému přijímání. Při škole působila náboženská sdružení, v nichž se velice angažoval (působil mj. ve Sdružení Nejsvětější svátosti a ve Sdružení Apoštolátu modlitby). Zapisoval do zvláštního sešitu jména lidí, kteří

potřebovali pomoc, především nezaměstnaných, a systematicky jim pomáhal. Aby usnadnil lidem hledajícím práci její nalezení, poprosil otce, aby ve „Stampě“ umístil ohlášení v té věci.

Když vypukla první světová válka, Pier Giorgio se přihlásil do kurzu zemědělské přípravy, aby mohl v případě potřeby zastoupit pracovníky v zemědělství, kteří budou povoláni do armády.

V květnu roku 1918, navzdory obavám rodiny, složil maturitu s výsledkem velmi dobrým. Mše svatě, pomoc ubohým a trpícím – to všechno teď vyplňovalo Pierovy dny, ale nacházel také čas na učení. Od dětství snil o tom, že se stane knězem. Bylo mu jasné, že jeho vstup do semináře, proti vůli jeho rodičů, by pro ně znamenal příliš velký šok. Rozhodl se tedy stát inženýrem hornictví, aby mohl pomáhat lidem těžce pracujícím v tomto oboru a evangelizovat je.

S chloubou se přiznával ke své víře. „Pokud postavíš ve svém životě Boha na první místo, zvítězíš“ – říkával svým kolegům. Když míjel kostel, dělal s velkou úctou znamení kříže a často do něj vstupoval, aby se pomodlil. Takto o něm mluvil kněz Marian Frassati, vikář farnosti Polzone: „Pozdravit kostel zvnějšku mu nepostačovalo. Jak jenom měl volnou chvíli, vcházel dovnitř, poklekl a vroucně se modlil; musel jsem jím hodně zatrást, aby konečně vstal.“ Když během putování po horách dosáhl cíle výpravy, poklekl a zpíval chrámový hymnus nebo zbožnou píseň; další ho radostně následovali. Jeho víra a láska k Bohu se objevovala v téměř každém jeho dopise. Kamarádovi Almanazovi píše: „Vedu jednotvárný život, ale ze dne na den poznávám stále hlouběji, jaká je to veliká Boží milost, že jsem katolíkem. Ó, jak ubozí a nešťastní jsou lidé, kteří nemají víru. Život bez víry, bez obdržení tohoto dědictví, které je vždycky třeba bránit, to není život, to je vegetování. Nemůžeme vegetovat. Navzdory přeludům, které nás obklopují, musíme vždycky vědět, že máme pravdu, víru a naději dosáhnout opravdové vlasti. Proto pryč se smutkem, který může být jenom tam, kde není opravdová víra.“

Modlitba

Pier Giorgio byl člověkem modlitby. Usínil s modlitbou a vstával brzy, aby měl

čas na rozmluvu s Bohem. V mnoha dopisech prosil o modlitbu a sliboval jiným, že se za ně bude modlit: „Prosím tě, aby ses za mě hodně modlil, protože to nezbytně potřebuji, abych si u Boha vyprosil milost, která mi dovolí dovést moje plány do šťastného konce... Jenom modlitby toho mohou dosáhnout, aby Bůh poslal vytouženou změnu.“ Každý den nepřestávající rozhovor s Bohem: během mše svatě, při adoraci, během čtení Pisma svatého nebo při růženci, který byl jednou z jeho oblíbených modliteb a který se Pier modlil velmi často: když šel do mariánské svatyně v Oropě, během procházky, při jízdě tramvají nebo vlakem, či večer na kolenou. Ukazoval růženec a říkal: „Svůj zákon nosím vždycky v kapse.“ Vybízal k modlitbě za druhé. Jeho sestra vzpomíná: „Vypravili jsme se jednou na výlet na Mucrone s přenocováním po cestě v turistické boudě, kam jsme dorazili na smrt unavení. Sotva jsme se natáhly na pryčny – Anna Maria Banzatti a já, Pier Giorgio nás upomínal: »Ted' se pomodlíme růženec.« Zkoušely jsme, i když bez velkého nadšení, modlit se růženec spolu s ním, ale velice rychle jsme utichly a svoje modlení svěřily jedině jeho hlasu.“

Pier Giorgio patřil ke skupině noční adorace, na kterou rád chodíval. Když se vracel domů, zářil štěstím, prozpěvoval si

Pierovou velikou zálibou bylo horolezectví

eucharistickou píseň. Při loučení s kamarády místo běžného „nashledanou“ říkal: „Ať žije Ježíš.“

„Žádného člověka nemůžeme nechat bez pomoci“

Pier Giorgio byl už od svých nejmladších let obzvláště vnímavý k bídě a nedostatku. Jako mladý chlapec řekl kdysi svému kamarádovi: „Žádného člověka nemůžeme nechat bez pomoci.“ A skutečně – pokud někdo potřeboval pomoc, Pier začínal okamžitě konat. Často dával a pomáhal víc, než od něho očekávali. Sám vyhledával lidi, kterým by mohl pomoci, a aby na někoho nezapomněl, dělal si poznámky. Pokud něco slíbil, vždycky slovo dodržel.

Když byl ještě na lyceu, přihlásil se do Konference svatého Vincence z Pauly. Toto sdružení se zabývalo organizováním akcí milosrdenství pro chudé. Na otázku „Jak můžeš do těch nor vcházet s úsměvem, když do nosu leze nepředstavitelný zápach, který bere dech?“ odpovídal citátem z evangelia: „Cokoliv jste učinili jednomu z těchto nejmenších, mně jste učinili.“

Přestože mohl být ve svém rodném domě obklopen blahobytem, Pier Giorgio si vybral chudobu. Stávalo se, že za velikého mrazu se vracel bez kabátu nebo bez bot, protože to dal nějakému ubožákovi. Hledal práci pro nezaměstnané, posílal lékaře nebo kněze k nemocným, snažil se někoho dostat do nemocnice. Pomáhal dětem z narušených rodin, lidem stojícím mimo společnost. V klášteře sester Neposkvrněného početí žilo několik děvčátek sirotků s jeho přispěním. V knihkupectví kupoval misálky, evangelia nebo knížky *O následování Krista* a uváděl adresy, na které měly být doručeny. Chudé spolužáky, kteří s ním studovali, obdarovával knihami, platil za ně ubytování v koleji, staral se některým o místa korepetitorů.

Kristova slova o lásce k bližnímu byla pro Piera životním pravidlem. Hymnus svatého Pavla o lásce si napsal na papír, který připevnil na dveře svého pokoje, aby ho měl stále na očích. Říkal: „Kolem ubožáka nebo člověka postiženého neštěstím vidím zvláštní světlo, které my nemáme.“

Pier Giorgio nekončil u materiální podpory chudých: dobře věděl, že často

postačí u nich pobýt a vyslechnout je; že jim stačí dát pocítit, že někdo je blízko nich, aby se dostali z té největší bídy, jaká jim je souzena – z nouze vyvolané pohrdáním a opuštěností. Vždy přímý a nesobecký dokázal potěšit lidi zoufalé, dokázal jim vrátit naději a dodat odvahu. Ve velkých obtížných situacích nepodléhal špatnému vlivu a nedával najevo údiv.

Pier Giorgio ani na chvíli nemyslel na to, co o něm řeknou jiní – po celý svůj život vždycky aplikoval jen jedno pravidlo: Co si o mně bude myslet Bůh? Když věděl, že pracuje pro Boha, nedokázalo ho nic zastavit: ani výsměch, ani údiv někoho, kdo ho znal a viděl, jak táhne vozík s nábytkem pro chudé.

Láska Eucharistie

Eucharistie představovala v Pierově životě střed jeho duchovního života. Od chvíle, kdy se dověděl, čím mše svatá je, vážil si jí a miloval ji. „Mnohokrát,“ vypovídá jeho učitel Antonio Fossati, „jsem se účastnil výletů do hor s Pierem Frassatim. Během každé výpravy nás všechny udivoval svou fyzickou i morální silou, protože chtěl za každou cenu dojít do určeného cíle nalačno, aby mohl přistoupit ke svatému přijímání. Nebral nikdy žádné ohledy, co na to řeknou lidé. Jeho absolutní přímost překvapovala a působila povzbudivě.“

Svaté přijímání pomáhalo Pierovi postavit se čelem ke každému novému dni, překonávat obtíže. Prosil druhé: „Přijímejte ten andělský chléb a najdete v něm sílu ke svádění vnitřních bojů, boje s náruživostmi a obtížemi všeho druhu, protože Ježíš slíbil těm, kdo se žijí Nejsvětější Eucharistií, život věčný a milost potřebnou k jeho získání. A když vás ten eucharistický plamen zcela pohltí, budete moci s plným vědomím poděkovat Bohu, který vás povolal, abyste mu sloužili, a budete se radovat klidem, jaký nikdy nepoznali ti, kteří jsou šťastni v očích světa, protože opravdové štěstí netvoří světské zábavy ani věci pozemské, ale klid svědomí daný nám pouze tehdy, když je čisté naše srdce i mysl.“

Čistota

Luciana píše: „Snad bylo možné nedoceňovat lásku k bližnímu, zbožnost a inteligenci Piera Giorgia, ale jeho čistota nej-

Skrze radost získával kamarády pro Boha

víc bila do očí třeba i nejméně vnímavého pozorovatele. Byla to jeho ctnost nejvíce »viditelná«, celá jeho postava se jí vyznačovala, nepřevyšovala ji dokonce ani jeho skromnost, vrozená ctnost byla vyšší a lepší než obyčejná stydlivost.“

Pierovy dopisy přátelům svědčí rovněž o čistotě, která pronikala celý jeho život. Z mnoha úsudků, které o něm vyslovili jeho zpovědníci, je třeba uvést slova probošta z Forte: „Nebude to prozrazené tajemství, když řeknu, že v srpnu roku 1924 byl Pier Giorgio ještě nevinný jako ve chvíli křtu.“ Jeho kamarádi si nepamatovali na žádnou rozmluvu, při níž by z Pierových úst vyšlo nepatřičné slovo. Nevšimli si také, že by třeba alespoň jeden z jeho nespočetných žertů byl v rozporu s čistotou.

Pier měl od narození veselou povahu. Tam, kde se octl, muselo být vždycky hodně smíchu. Málokdo věděl, že on měl ke smutku víc důvodů než mnoho jiných, ale ovládal se natolik, že před lidmi nikdy nedal najevo, že ho něco trápi. Uložil si jako úkol, že bude prostřednictvím radosti získávat kamarády pro Boha.

Láska k horám

Pier od dětství miloval pohyb na čerstvém vzduchu a sport. Měl pro to vynikající předpoklady, byl totiž tělesně zdatný a zdravý. Jako malý chlapec hrával často fotbal. Zaujala ho jízda na kole, která mu umožňovala poznávat překrásné podalpské krajiny. Když sjížděl ze strmého kopce, zpíval zplna hrdla a byl nadšený touto nádhernou výpravou. Skvěle jezdil na koni. Byl také dobrým plavcem.

Ale největší Pierovou láskou bylo horectví: výlety do hor, dobývání vrcholů nebo lyžování. O své lásce často psával

v dopisech přátelům: „S každým dnem stále víc a víc planu láskou k horám. Jejich kouzlo mě uchvacuje. Toužím je poznávat stále víc, dobývat nejnedostupnější štíty a tam se těšit čistou radostí, kterou je možné vnímat pouze na horských výšinách... Kdybych neměl povinnosti, toužil bych celé dny trávit v horách, vdechnout čerstvý vzduch, rozvažovat o velikosti Tvůrce.“

Nejkrásnější den

Po smrti spolužáka, který zemřel na tuberkulózu, Pier napsal: „Smrt je předivné tajemství, nevybírá si. Jednou se přiblíží i ke mně a v krátkém čase promění mé tělo v prach. Ale kromě těla je duše a musíme soustředit všechny síly, aby mohla bez viny stanout před Božím Soudem. Od dnešního dne budu každý den dělat malou přípravu na smrt, abych se neoclt nepřipravený na tu chvíli, abych nemusel litovat krásných let své mladosti pro ducha ztracených.“

O Pierově hluboké duchovní zralosti svědčí jiná slova jím vyřčená: „Den mé smrti bude nejkrásnějším dnem mého života.“ A ta smrt přišla velice rychle. Ve věku 24 let Pier Giorgio těžce onemocněl tehdy neléčitelnou nemocí – epidemickou dětskou obrnou, kterou se nakazil od chudého nemocného. Zemřel 4. července 1925.

Zpráva o Pierově smrti se velmi rychle roznesla po Turínu. Davy lidí přišly na jeho pohřeb a jejich nekonečné průvody procházely kolem rakve. Bylo tam velmi mnoho ubožáků, o které se Pier staral. Z úst do úst znělo: „To byl svatý.“ Na jeho náhrobku byla napsána slova, která pronesl anděl po Kristově zmrtvýchvstání: „Proč hledáte živého mezi mrtvými?“

Papež František jeho osobnost hodnotil takto: „Pier Giorgio byl mladý člověk, který pochopil, co znamená mít milosrdné srdce, citlivé k těm nejpotřebnějším. Věnoval jim mnohem víc než materiální dary, dával sám sebe, obětoval čas, slova, schopnost naslouchat. Sloužil chudým s velkou diskretností, nikdy se s tím nepředváděl. Opravdově žil evangeliem.“ Kvůli Pierovým četným dobrým vlastnostem vybízel Svatý otec mladé: „Buďte jako Frassati!“

*Z Miłujcie się! 3/2016 přeložila -vv-
(Redakčně upraveno)*

„Denně se modlete růženec!“

Katolická církev do té doby uznala jenom několik zjevení Matky Boží na světě. Jediné oficiálně uznané mariánské zjevení v Polsku se stalo v Gietrzwaldu – v nevelké vesničce u Olsztyna. V době od 27. června do 16. září 1877 se tam Panna Maria zjevila více než 160 krát! Ačkoliv autentičnost těchto zjevení byla plně potvrzena, zůstávají nadále málo známa, a jejich poselství ne zcela doceněna.

19. století bylo pro polský národ výjimečně těžkým obdobím. Polsko bylo tehdy vymazáno z map Evropy a rozděleno mezi tři dobyvatelé – Rusko, Rakousko a Prusko. Území, kde leží Gietrzwald, bylo tehdy zabráno Pruskem a probíhala tam germanizační akce politicko-ideologického charakteru, nazvaná *Kulturkampf*. Říšský kancléř Otto von Bismarck podrobuje území Warmie silné germanizaci, která je založena v ničení všeho, co je polské. „Železný kancléř“ bojuje proti polskému jazyku, kultuře, tradici a také proti katolické víře. A právě v té době, pro Poláky tak těžké, se zjevuje Panna Maria. Přichází k polským dětem a mluví s nimi polsky. Toto potěšení se týká dvou dívek, Barbary Samulowské (12 let) a Justyny Szafryńské (13 let). Vizionářky pocházejí z blízké vesnice Woryty. Zdejší obyvatelé dbají na kulturu polskou a polské tradice. Svědectvím jejich živé víry jsou četné kapličky, které přetrvaly dodnes. Tím, že se zjevila v polské zemi, Maria posiluje zmučený národ a vlévá do srdcí

Poláků naději, že nakonec přijde vytoužená svoboda pro jejich vlast.

Mariino zjevení

První Mariino zjevení se událo 27. června 1877 ve 21 hodin. Malá Justyna se po vykonané zkoušce před prvním svatým přijímáním vrací spolu s maminkou domů. Zastaví se u gietrzwaldského kostela, když na blízkém javoru spatří pěknou Paní. Žena je oděná v bílém, sedí na zlatém, perlami zdobeném trůnu a vyzařuje od ní neobyčejný jas. Po chvíli si dívka všimne i anděla v bílém šatu, se zlatými křídly, který se hluboce uklání na trůně sedící Paní. A stalo se, že kolem svatyně se právě prochází gietrzwaldský farář – P. Augustyn Weichsel. Všimne si rozrušené dívky. Justyna mu líčí, co viděla. Farář jí prikazuje, aby na druhý den ve stejnou dobu znovu přišla pod javor. Dne 28. června se vidění opakuje. Dívka vidí na trůně sedící krásnou Paní, které dva andělé přinášejí Děťátko Ježíše. Děťátko v levé ruce drží zeměkouli. Andělé

Obraz Matky Boží Gietrzwaldské

ho posazují na levé koleno Paní. Objevují se další dva andělé, kteří nad hlavou Madony nesou třpytivou korunu, další anděl zas nad její korunu pozvedá zlatou berlu. Dívka vidí ještě jednoho anděla, který ukazuje na kříž.

Dne 30. června má vidění také malá Barbara. Toho dne, z farářovy iniciativy, se Justyna ptá mlčící Paní: „Co si přeješ?“ Tehdy slyší odpověď: „Přeji si, abyste se každý den modlili růženec.“ Jsou to první slova, která krásná Paní vysloví na polském území. Druhého dne se Justyna ptá: „Kdo jsi?“ Slyší odpověď: „Jsem Nejsvětější Panna Maria Neposkvrněně počatá.“ Když se k farářovi dostanou zprávy o tomto zjevení, nemá už žádné pochybnosti, že Gietrzwald navštívila sama Matka Boží. Kněz si uvědomuje, že třináctiletá dívka pocházející z malé vsi nemůže vědět, že existuje dogma o Neposkvrněném početí Panny Marie (bylo vyhlášeno papežem Piem IX. dne 8. prosince 1854). V následujících dnech říká Maria, že nemocní budou na tomto místě uzdravováni, pokud se budou vroucně modlit růženec. Matka Boží prosí, aby na místě zjevení byla vybudována kaplička, a slíbuj, že mnoho lidí bude uzdraveno na těle i na duši. Podmínkou je však modlitba. Maria slíbuj, že Polsko bude svobodné.

Pohled na chrám Matky Boží v Gietrzwaldu

Svedení satanem

Matka Boží v Gietrzwaldu také varuje před zlým duchem: „Nyní před koncem světa satan obchází zemi jako hladový pes a hledá lidi, aby je pozřel.“ Poučuje, že je možné ho přemoci pouze modlitbou. Zlý duch se zjevně projevuje v Gietrzwaldu. Podaří se mu svést dvě vizionářky: vdovu Alžbětu Bilitewskou a pannu Kateřinu Wiczorkovou. Jejich sdělení není uznáno katolickou církví za autentické. Těm ženám se dostalo milosti zjevení. Věří však, že byly vyvoleny, a začínají sdělovat také nepravdivé části zjevení. Satan využil jejich pýchy. Skrže tu skulinu dovedně pronikl do jejich duší, způsobil zmatek a dezinformace. Justyna a Barbara pociťují rovněž jeho vychytralost. Taková situace nastane během návštěvy u příbuzné švadleny, ke které se dívky vydají na návštěvu, ačkoliv to farář zakázal. Znavené usínají u hospodyně a tehdy se objeví satan. Zjevuje se jim v podobě Panny Marie a ukazuje tento nápis: „Rozjasnění nad vašimi hříchy, aby byly lépe poznat.“ Svádí děvčata podobně jak Adama a Evu: dává jim radu, že ony mají rozhodovat o tom, co je dobré a co je špatné, protože jsou svobodné a vědí nejlépe, co potřebují. Tuto návštěvu prožívají Justyna a Barbara úplně jinak než zjevení Matky Boží. V jejich srdcích je hodně strachu a nepokoje. Vystrašené o tom všem povídají knězi, který je přesvědčen, že se dívkám ukázal zlý duch. Potvrzuje to také sama Panna Maria během večerního zjevení.

Mariino poučení

Maria rovněž varuje místní obyvatelstvo před alkoholismem a žádá, aby se lidé modlili za obrácení alkoholiků. V Gietrzwaldu, který má sotva 353 obyvatel, je tehdy v provozu několik hospod. Lidé v nich přicházejí nejenom o peníze, ale také o zdraví a důstojnost. Okupant za všechny služby platí alkoholem, poněvadž obyvatelstvo závislé na pití se dá snadno ovládat.

V dobách zjevení Maria mnohokrát žádá o modlitbu růžence. Zdůrazňuje však, že žádná modlitba nenahradí Eucharistii. Matka Boží ukazuje na hodnotu Eucharistie, která dává obrovskou sílu a kterou ustanovil její Syn, aby z ní lidé mohli čerpat sílu a usilovat o sjednocení s Bohem.

Říká, že kněží mají velké poslání, když mši svatou slouží ve jménu jejího Syna. Potřebují také od věřících velkou modlitební oporu. Dne 8. září, o svátku svého narození, Maria žehná padesátitisícovému davu poutníků, kteří do Gietrzwaldu přišli, a pronáší tato slova: „Nermuťte se, protože já budu vždycky s vámi.“ Matka Boží žehná také blízkému prameni, který od té doby bude proslulý několika uzdraveními. Zvláštních milostí se zde dostane lidem trpícím očními chorobami a rakovinou. Dne 16. září 1877 došlo k poslednímu Mariinu zjevení v polské zemi. Matka Boží je končí stejnými slovy, jaká řekla na počátku: „Přeji si, abyste se denně modlili růžencem.“

Význam zjevení

Maria skrže svou prosbu ukazuje, že modlitba růžence je zvláště účinná, protože je lékem na všechny nemoci duše i těla. Někteří vnímají růžencem jako nějaký amulet chránící před neštěstím.

Jenomže Matka Boží žádá, abychom nejenom měli růžencem při sobě, ale abychom se ho modlili. Jenom tak se naváže blízký vztah člověka s Bohem. Maria také zdůrazňuje hodnotu Eucharistie, kterou nemůže nic nahradit. To ona dává sílu a způsobuje, že člověk není sám a v jeho srdci je Kristus přítomný ve svátosti Svatého Přijímání. Maria připomíná, že modlitba za kněze je neobyčejně

důležitá, protože oni – když jsou v blízkosti Boha a chtějí dovést všechny lidi ke spáse – jsou obzvláště vystaveni útokům zlého ducha.

Matka Boží ve svých zjeveních prosí rovněž o modlitbu za ty, kteří jsou ztraceni a hledají Boha, aby obdrželi milost víry. Maria vyzývá k pokání a k obrácení. V dnešních časech svátost pokání v některých zemích téměř zanikla, a přece byla ustanovena samotným Pánem Ježíšem, který ve zpovědnici čeká na každého člověka, aby mu odpustil všechny hříchy.

Mariina zjevení v Gietrzwaldu se odehrávala v dobách bojů okupantů s polskou kulturou, vírou i jazykem. Matka Boží připomínala lidská práva a právo na vlastní tradici, která dává záruku existence národa a zachování jeho identity. Je to vybitnutí, obzvláště pro pokolení mladých, aby odvážně bránili svou vlast a nezapomínali na hodnoty a kulturu, v jakých byli vychováni. Svobodný národ je národ strážlivý – národ, který nepodléhá manipulaci. Satan zase celou dobu čeká, aby využil dezorientaci a indispozici člověka. Číhá na zbloudilé duše, aby s nimi podvodně manipuloval. A opět: velmi účinnou zbraní proti jeho zlým záměrům je růžencem. Je to modlitba, která uzdravuje, která je velmi účinná – zvláště nyní, kdy tak mnoho lidí pociťuje strach a bezmoc.

Dne 27. června 2021 uplynulo 144 let⁽¹⁾ od zjevení Panny Marie v Gietrzwaldu. Její poselství je však stále aktuální. Pokání, obrácení, Eucharistie, slovo Boží a růžencem – to jsou nejlepší a nejúčinnější prostředky pro cestu ke spáse. Jedné početné skupině polských poutníků, která přijela do Vatikánu, kdysi sv. Jan Pavel II. řekl: „Jeďte do Gietrzwaldu! Tam Matka Boží vyzývá ke svatosti! Tam je vaše místo!“ Vypravme se tedy na pouť do Gietrzwaldu. Tam Maria čeká na každého člověka, aby ho potěšila a přivinula ke svému Neposkvrněnému Srdci, tak jak slíbila slovy: „Nermuťte se, protože já budu vždycky s vámi!“

*Z Miłujcie się! 3/2021 přeložila -vv-
(Redakčně upraveno)*

Poznámky:

⁽¹⁾ Letos je to tedy 145 let od tohoto zjevení.
[pozn. red.]

Sláva svého lidu Izraele

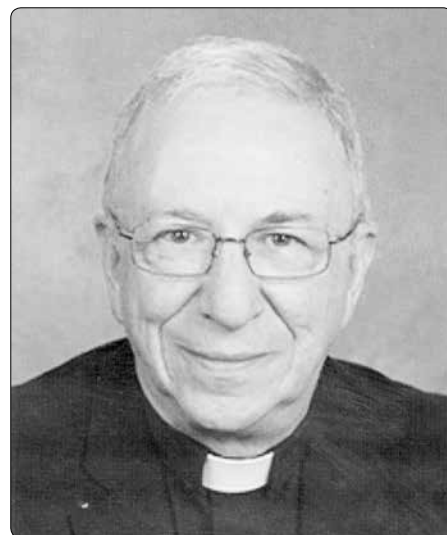
Svatý Josef vede každého k Ježíši. Jak by tomu jen mohlo být jinak? Byl přece na zemi jeho otcem. Něco podobného se stalo i v životě mladého židovského muže Petra Sabbatha. Když byl ještě dítětem, spolu se svou matkou zapálil svíčku v největší svatyni sv. Josefa v kanadském Montrealu. Dnes je v tomto městě už on sám farářem katolické farnosti sv. Tomáše Becketa. Otec Petr Sabbath vydal následující svědectví.

Vyrůstal jsem spolu se starší sestrou v Montrealu v židovské rodině, která téměř vůbec nepraktikovala svoji víru. Navštěvoval jsem protestantskou školu, tak jako i ostatní, kdo nebyli katolíci. Každý den jsem se tam modlil Otčenáš a poslouchal jsem o Ježíšovi. Víra však pro mě nic neznamenala; ani židovská, ani křesťanská. Když jsem byl mladým studentem, začal jsem si klást otázky o smyslu svého života, a tím se i pro mne začalo neklidné období. Přerušil jsem studium a rozhodl jsem se, že budu cestovat po světě. Dovedete si určitě dobře představit, že jsem měl v tomto období potulného života, bylo to koncem šedesátých let, více vztahů a své štěstí jsem zkoušel později v buddhistic-
kém učení, pak v józe, než jsem díky jednomu katolickému příteli přišel do užšího kontaktu s křesťanstvím. Bylo to v roce 1972, měl jsem tehdy 26 let.

Spolu s tímto přítelem jsem navštívil obrovskou baziliku sv. Josefa v Montrealu, kde jsme byli na mši svaté. Na začátku jsem se vůbec necítil dobře, ale ze slušnosti jsem zůstal. Ve chvíli, kdy kněz

vyslovil slova proměnění: „Toto je moje tělo“ a pozdvihl hostii, najednou jsem věděl, že to už není chléb, ale Kristus. V této milosti, když byl Ježíš přítomný, jsem pocítil, jak se sjednotil můj rozum se srdcem. Stále mi myslí procházela tato slova: „Hle, Beránek Boží, který snímá hříchy světa.“ Během tohoto svatého proměnění jsem byl i já proměněn a přijal jsem dar víry, který jsem od té doby již nikdy neztratil. Po liturgii jsem vyšel ven na náměstí a díval se na tento Boží chrám. Měl jsem pocit, jako by teď bylo všechno zcela jiné než předtím. Všechno bylo najednou svěží, čisté a nové, protože přesně tak jsem se já cítil ve svém nitru. Byl jsem úplně obnovený.

Až mnohem později mi moje maminka připomněla, že jsme spolu jednou byli v této bazilice a ona tam za mne zapálila svíčku. Nyní, po více než dvaceti letech, vyslyšel sv. Josef modlitbu mé matky, a to tím nejlepším způsobem. Chtěl jsem tedy lépe poznat katolickou víru, a proto jsem se přestěhoval do blízkosti jistého benediktinského kláštera. Strávil jsem mnoho hodin v tichu kostela, protože jsem mu-

P. Petr Sabbath

sel zpracovat tuto jemnou, a přece tak silnou milost. Musel jsem přenastavit, změnit svoje myšlení a znovu nasměrovat svůj život. Nedošlo u mě k okamžitému obrácení jako u sv. Pavla. Až po čtyřech letech jsem se dopracoval k tomu, že jsem se nechal pokřtít a vstoupil do katolické církve. Stalo se tak o velikonočním oktavu v roce 1976.

Když se zavřel exerciční dům, v němž jsem pracoval, odešel jsem do Říma na tzv. sabatický rok, abych si prohloubil svoje poznání o víře na teologické fakultě. Nejen studium, ale i atmosféra města a množství studentů z nejrůznějších národů byly pro mne fascinující. Z jednoho plánovaného roku nakonec bylo celé teologické studium. Nejvíce se mě však stále dotýkal zázrak Nejsvětější svátosti, který se děje každou hodinu na oltářích po celém světě. Každý den jsem se proto modlil před Nejsvětější svátostí oltářní, psal licenciátní práci o reálné Kristově přítomnosti v Eucharistii a později pak dizertační práci o eucharistické adoraci.

Byla to pro mě skvělá zkušenost, moci hlouběji studovat tajemství Eucharistie, která se stala srdcem mého života, mé spirituality a modlitby. Moje radost ještě více vzrostla, když mě můj přítel kardinál Jean-Claude Turcotte vysvětlil na kněze a když jsem 30. června 1998 slavil primiční mši svatou na stejném oltář, u kterého jsem před šestadvaceti lety zcela nečekaně a úplně nezaslouženě přijal milost víry a obrácení.

*Z Vítězstvo Srdca 139/2021
přeložil a upravil -dd-*

Bazilika sv. Josefa v Montrealu

Nebe nad močály (1)

V roce 120. výročí smrti mučednice čistoty, sv. Marie Goretti (16. 10. 1890 - 6. 7. 1902), předkládáme našim čtenářům jako četbu na pokračování životopis, který před mnoha lety knižně vyšel v Matici cyrilometodějské s. r. o. (kniha je již vyprodána).

PŘEDMLUVA

Když se v Itálii promítal působivý film o sv. Marii Goretti „Nebe nad močály“, mnozí diváci si pak koupili životopis této světky.

Věříme, že i u našich čtenářů vyvolá zájem. Život, který skončil dříve, než se mohl plně rozvíjet, klade otázky: Do jaké míry milujete Boha? Do jaké míry máte lásku ke ctnosti? S jakou starostlivostí se chráníte zla, vyhýbáte hříchu?

Svatý otec Pavel VI. přišel 14. září 1969 jako poutník do Nettuna, kde jsou ostatky mladé hrdinky. Při mši svaté v kázání řekl:

„Tato mladá mučednice nám připomíná, že existují hodnoty, které daleko převyšují všechno ostatní. Je to Boží milost, víra a věrnost víře, ctnost a věrnost ctnosti. Ctnost mravní čistoty proniká jasně nejen duši, ale i tělo. Mravní čistota je rovno-

váha mezi tělem a duší, soulad mezi duchem a smysly, mezi rozumem a pudem.

V mučednici svaté Marii Goretti vidíme v boji proti sobě dvě síly. Z jedné strany její křesťanská statečnost, z druhé strany surové násilí. Čím zvítězilo toto dvanáctileté děvče nad tělesnou přesilou? – Svou duchovní silou. Nepoddala se, i když jí to stálo život. A splnila se na ní Ježíšova slova: *Kdo ztratí svůj život pro mě, nalezně ho.* Marie Goretti tak našla věčný život, a to v nejvyšší míře podle slov Ježíšových: *Blahoslavení čistého srdce, neboť oni budou vidět Boha.* (Mt 5,8)

Kéž nám příklad svaté Marie Goretti pomůže žít plný, vyrovnaný, ctnostný život, abychom mohli dosáhnout života věčného!“

Ydavatel

Sv. Marie Goretti

„Proč má jen takovou špatnou náladu,“ myslala si Marie. Byla by tak ráda, kdyby byli u stolu všichni veselí!

„Sandro, chceš rajčata?“ řekla přivětivě. „Máš je tak rád.“ A už položila jedno ze svých na jeho talíř.

„Marietto, nech toho!“ zvolal otec přísně. Marie se na něho polekaně podívala. Otec na ni nikdy nebyl takový. Z očí Alessandrových vyšehl hněv: „Ke mně nesmí být už asi nikdo laskavý!“ – „Ale Sandro,“ chlácholila ho matka Assunta, „vždyť patříš k nám, jsi jako naše dítě. Dobře to víš.“

„Ano, před čtyřmi dny zakázal otec Mariettě něco ode mne přijmout.“ – „Budeš zticha!“ okřikl ho Serenelli. „Budu, ale jdu pryč,“ řekl Alessandro a už byl za dveřmi. Starý Serenelli šel pomalu za ním.

„Jen pokoj, svatý pokoj, aby od nás neodešli svatí andělé Boží.“ Ve vedlejší místnosti zaplala malá Ersilia. Marie rychle spolkla poslední makarony, vstala a rozběhla se k malé sestřičce.

„Marietta nemá také ani chvíli pokoje,“ poznamenal Alois Goretti. – „Nemá, to je pravda,“ povzdychla si matka Assunta. Po těch slovech chlapci v čele s Marianem, který byl o dva roky starší než Marie, vyběhli ven, aby se ještě za světla mohli pobavit. Otec Goretti si sedl za stůl, zapálil dýmku a přemýšlel, Marie se

PRVNÍ ČÁST

Ani trochu radosti

„Už nemůžu, už to nevydržím!“

Alessandro bouchl dveřmi a zamkl je za sebou. Sedmnáctiletý čahoun natáhl pod stolem nohy, rukama se opřel o stůl a potom si mrzutě zul boty a hodil je k oprýskané zdi, jen to třeslo. Za chvíli se ozvalo klepání na dveře a jakýsi dětský hlásek volal: „Sandro!“

Jako když zašvití ptáček – pomyslel si Alessandro, ale ani mu nenapadlo, aby otevřel.

„Sandro, slyšíš mě?“ – Alessandro neodpovídal. „Sandro, jsi tam?“ A dětské pěstičky znovu bubnovaly na dveře. Mladík prudce vstal, až převrátil židli, odekl a otevřel dveře.

„Co ti je, Sandro?“ ptal se starostlivě dětský hlásek. „Vůbec nic, hned přijdu.“ A zase bouchl dveřmi. Slyšel ještě, jak se dětské kroky vzdalovaly po chodbě z dlaždic a jak dětský hlásek oznamoval: „Sandro přijde hned.“

„Jen jestli na něho nebudeme muset dlouho čekat,“ zabručel starý Serenelli, Alessandrův otec, a sedl si. „Nejdříve se pomodlíme,“ řekl otec Goretti.

„Marietto, začni!“ Marie byla docela polekaná, když vstoupil Alessandro se zachmuřeným pohledem. Ale na otcova slova kývla hlavou, odhodila si neposlušné vlasy z čela, sepnula ruce a pomalu dělala kříž.

„Požehnej nás, Pane, i tyto svoje dary...“ A znovu se pěkně požehnala.

„To trvá jako mše,“ zabručel starý Serenelli a nastavil talíř matce Assuntě Gorettiové, která mu do něho nabrala makarony. Alessandro se přezehnal, jako kdyby odháněl mouchy. Sedl si vedle otce zamračený a zamyšlený jako obyčejně.

„Nemůžeš přijít včas?“ obořil se na něho otec. Alessandro jen pokrčil rameny.

vrátila z komory, zatahala matku za zástěru a šeptala jí: „Maminko, Sandro se s námi nechce modlit. Nechce dát Panně Marii růžový věnec. Jeden nám bude chybět. A co na to Panna Maria řekne?“

„Zapal svíčku!“ – a zavolala: „Angelo, Mariane, Sandro!“ Tak se jmenoval její nejmladší synáček. Svíčka už hořela mezi květy před obrazem Madony, když chlapi přiběhli do světnice. Jako krotcí beránci klekli si na zem. Matka držela v náručí malou Ersilii, která chtěla jít spát až po růženci. Otec Goretti klečel vedle své ženy, Marie blízko před obrazem Panny Marie, protože předříkávala růženec.

Jasně hlasy odpovídaly společně. A sotva padlo amen, všichni se rozběhli. Matka zanesla Ersilii do postele, chlapi přijali od otce požehnání a odešli do své komůrky. Unavení se položili na své slamníky. Měli za sebou úmorný den práce. Marie měla zhasnout svíčku. Čekala, až všichni odejdou. Otec zůstal ještě u stolu. Potom znovu poklekla, uvolnila růženec, který nosila stále otočený na zápěstí jako náramek, a začala se modlit druhý růženec. Otec pozoroval klečící děvče. Ve světnici bylo takové slavnostní ticho, že si sotva dovolil odkašlat. Když matka

Dům (vpravo), kde byla zabita Marie Goretti

vstoupila do světnice, Marie právě zhášela svíčku.

„Marietto, proč jsi ji nechala tak dlouho hořet?“ – „Teď už nebude chybět ani jeden růženec, pomodlila jsem se jej místo Sandra.“ A rozběhla se k otci, ruce ovínila kolem jeho krku a líbala ho na obě tváře. „Tatínku, drahý tatínku!“

Otec ji jemně přivinul k sobě a hladil po vlasech. Potom přišla na řadu matka. Marie ji objímala znovu a znovu. A potom šla spát.

„Proč ses dnes na ni rozkřikl?“ – „Kvůli Sandrovi. Nevím proč. Neumím to vyjád-

řit. Nelíbí se mi.“ – „Ale muži, vždyť je to v jádru dobrý člověk. Copak nechodí každou neděli daleko do kostela? Copak nepřistupuje každý měsíc ke svátostem? Je možné žádat od mladého člověka více?“

„Ano, to je pravda, to musím uznat. A k tomu je velice pilný. Je neúnavný... Ta práce na tom močále, to není hračka. Ale nemám rád, když je spolu s Marietou.“ – „Ty vidíš všude nebezpečí. Já tě nepoznávám. Vždyť v Corinaldu jsi takový nebyl.“ – „Ach, kolikrát jsem už myslel na to, že jsme tam měli zůstat, neměli jsme odtamtud odcházet.“ Oba se odmlčeli a ve vzpomínkách se jim vynořila minulost.

*(Pokračování)
Redakčně upraveno*

Pramen: Nebe nad močály. Matice cyrilometodějská s. r. o., Olomouc 2008. Druhé, přepracované vydání, dotisk.

Liturgická čtení - dokončení ze str. 3

Evangelium - Lk 10,1 -12.17-20

Pán ustanovil ještě jiných dvaasedmdesát (učedníků), poslal je před sebou po dvou do všech měst a míst, kam chtěl sám přijít, a řekl jim: „Žeň je sice hojná, ale dělníků málo. Proste proto Pána žně, aby poslal dělníky na svou žeň. Jděte! Posílám vás jako ovce mezi vlky. Nenoste měšec, ani mošnu, ani opánky. S nikým se cestou nepozdravujte. Když někde vejdete do domu, napřed řekněte: »Pokoj tomuto domu!« Bude-li tam člověk hodný pokoje, spočine na něm váš pokoj, jinak se vrátí k vám. V tom domě zůstaňte a jezte a pijte, co vám dají, protože dělník má právo na svou mzdu. Nepřecházejte z domu do domu! Když přijдете do některého města a přijmou vás tam, jezte, co vám předloží, uzdravujte tamější nemocné

a říkejte jim: »Přiblížilo se k vám Boží království!« Když přijдете do některého města a nepřijmou vás, vyjděte do jeho ulic a řekněte: »I ten prach, který se nám ve vašem městě přichytil na nohou, vám tu strásáme. To si však pamatujte: Přiblížilo se Boží království!« Říkám vám: Sodomě bude v onen den lehčeji než takovému městu.“ Dvaasedmdesát (učedníků) se vrátilo a s radostí řekli: „Pane, dokonce i zlí duchové se nám podrobují ve tvém jménu!“ Odpověděl jim: „Viděl jsem satana padnout jako blesk z nebe. Dal jsem vám moc šlapat na hady, štiny a (přemáhat) všechnu nepřítelovu sílu a vůbec nic vám nebude moci uškodit. Ale radujte se ani ne tak z toho, že se vám podrobují duchové, spíše se radujte, že vaše jména jsou zapsána v nebi.“

Věrnost Božímu navštívení pro budoucí generaci

- dokončení katecheze papeže Františka ze str. 2

přivítat Pána, až půjde kolem. Nezapomínejme, že křesťan má být pozorný k Pánovým návštěvám, protože Pán prochází našimi životy s vnuknutími, s pozváním, abychom byli lepšími. A svatý Augustin říkával: „Bojím se Boha, když prochází kolem.“ – „Ale jak to, bojíš se?“ – „Ano, bojím se, že si toho nevšimnu a nechám ho projít.“ Je to Duch Svátý, kdo připravuje naše smysly, aby pochopily, kdy nás Pán navštívuje, jako to udělal se Simeonem a Annou.

Dnes to potřebujeme víc než kdy jindy: potřebujeme stáří vybavené živými duchovními smysly a schopné rozpoznat Boží znamení, ba přímo Boží znamení, kterým je Ježíš. Znamení, které nás vždy uvádí do krize: Ježíš nás uvádí do krize, protože je „znamením odporu“ (Lk 2,34) – ale naplňuje nás radostí. Protože krize nemusí nutně přinášet smutek, ne: být v krizi a sloužit Pánu vám často přináší pokoj a radost. Anestezie duchovních smyslů – a to je špatné – anestezie duchovních smyslů, v excitaci a omámení těch tělesných, je rozšířeným syndromem ve společnosti, která pěstuje iluzi věčného mládí, a jejím nejnebezpečnějším rysem je, že je většinou nevědomá. Člověk si neuvědomuje, že je pod narkózou. A děje se to – dělo se to vždycky a děje se to i v naší době. Smysly jsou znečitlivěny, aniž by chápaly, co se děje; vnitřní smysly, smysly ducha, které umožňují poznat přítomnost Boha nebo přítomnost zla, jsou znečitlivěny a nerozlišují.

Když ztratíte citlivost hmatu nebo chuti, okamžitě si toho všimnete. Ale citlivost duše, tu můžete dlouho ignorovat, můžete žít, aniž byste si uvědomili, že jste citlivost duše ztratili. Nejde jen o přemýšlení o Bohu nebo náboženství. Necitlivost duchovních smyslů se týká soucitu a slitování, studu a výčitek svědomí, věrnosti a oddanosti, něžnosti a cti, odpovědnosti za sebe i starosti o druhé. Je to zajímavé: necitlivost vám nedovolí porozumět soucitu, nedovolí vám porozumět lítosti, nedovolí vám pocítit stud nebo výčitky svědomí za to, že jste udělali špatnou věc. Tak to je: znečitlivěné duchovní smysly všechno matou a člověk takové věci du-

chovně necítí. A stáří se stává takřikajíc první ztrátou, první obětí této ztráty citlivosti. Ve společnosti, která uplatňuje citlivost především vůči požitku, může dojít pouze ke ztrátě pozornosti ke křehkému a převládne soutěž vítězů. A tak se ztrácí citlivost. Rétorika inkluze je samozřejmě rituální formulí každého politiky korektního diskurzu. Zatím však nepřináší skutečnou nápravu v praxi běžného soužití: kultura sociální ohleduplnosti se jen těžko rozvíjí. Ne: duch lidského bratrství – který jsem cítil, že je třeba znovu silně oživit – se pak podobá odloženým šatům, které je třeba obdivovat, to ano, ale... v muzeu. Ztrácíme lidskou citlivost, ztrácíme hnutí ducha, které nás činí lidmi.

Je pravda, že v reálném životě můžeme s dojemnou vděčností pozorovat mnoho mladých lidí, kteří jsou schopni toto bratrství plně cítit. V tom však spočívá problém: mezi svědectvím o této životní síle sociální ohleduplnosti a konformismem, který nutí mládež vyprávět jiný příběh, je propast, a to propast zaviněná. Co můžeme udělat pro překlenutí této mezery?

Z příběhu o Simeonovi a Anně, ale i z dalších biblických příběhů o stáří vnímavém k Duchu Svatému, vyplývá skrytá indicie, která si zaslouží, abychom na ni upozornili. V čem spočívá zjevení, které rozdílně citlivost Simeona a Anny? Spočívá v tom, že v dítěti, které nezplodili a které vidí poprvé, rozpoznají jisté znamení Boží návštěvy. Uznávají, že nejsou protagonisty, ale pouze svědky. A když se jedinec smíří s tím, že nebude protagonistou, ale zapojí se jako svědek, jde to dobře: tento muž nebo žena dobře dozrává. Pokud má vždy touhu být protagonistou, tak na této cestě k plnosti stáří nikdy nedozraje. Boží navštívení se neprojevuje v životech těch, kteří chtějí být protagonisty a nikdy ne svědky, nepřivádí je na scénu jako zachránce: Bůh se neztělesňuje v jejich generaci, ale v generaci, která přijde. Ztrácejí svého ducha, ztrácejí vůli žít ve zralosti a, jak se obvykle říká, žijí povrchně. Je to velká generace povrchních lidí, kteří si nedovolí vnímat věci s citlivostí ducha. Ale proč si to nedovolí? Částečně z lenosti a částečně proto, že už nemo-

hou: ztratili ji. Je špatné, když civilizace ztrácí citlivost ducha. Na druhou stranu je krásné, když najdeme starší, jako byli Simeon a Anna, kteří si zachovali citlivost ducha a dokázali pochopit různé situace, jako tito dva pochopili situaci, která byla před nimi a která byla zjevením Mesiáše. Když jsou v tomto stavu, není v nich žádná zášť ani obviňování. Naopak, velké pohnutí a velká útěcha, pokud jsou duchovní smysly stále živé. Dojetí a útěcha z toho, že mohou vidět a oznámit, že dějiny jejich generace nejsou ztracené nebo promarněné, a to právě kvůli události, která se zhmotňuje a projevuje v generaci, která přichází po nich. A to je to, co cítí starší člověk, když si s ním jdou vnoučata popovídat: cítí se oživen. „Ach, můj život je stále tady.“ Je tak důležité chodit za staršími lidmi, je tak důležité jim naslouchat. Je tak důležité s nimi mluvit, protože dochází k civilizační interakci, ke generační výměně mezi mladými a starými. A tak naše civilizace postupuje vyspělým způsobem vpřed.

Jen duchovní stáří může vydat toto svědectví, pokorné a oslnivé, které je pro všechny směrodatné a příkladné. Stáří, které kultivovalo citlivost duše, uhasí veškerou závist mezi generacemi, veškerou zášť, veškeré obviňování z příchodu Boha v nadcházející generaci, které přichází spolu s odchodem té vlastní. A právě to se stane otevřenému staršímu člověku při setkání s otevřeným mladým člověkem: odejde ze života, ale předá – v uvozovkách – svůj vlastní život nové generaci. A toto je rozloučení Simeona a Anny: „Nyní mohu v klidu odejít.“ Duchovní citlivost stáří dokáže věrohodně a definitivně rozbít soupeření a konflikty mezi generacemi. Starší lidé s touto citlivostí překonávají konflikt, jdou dál, jdou k jednotě, ne ke konfliktu. Pro člověka je to jistě nemožné, ale pro Boha ano. A dnes to tolik potřebujeme: citlivost ducha, zralost ducha, potřebujeme moudré starší, zralé duchem, kteří nám dodávají naději pro život!

*Přeložil Petr Vacík,
Česká sekce Vatikánského rozhlasu
(Redakčně upraveno)*

Pondělí 4. 7. 2022

6:05 Léta letí k andělům (36. díl): David Eben – muzikolog
6:30 Hledání skrytých svatých míst: Istanbul 1 **7:15** V pohorách po horách: Velký kotel – Jeseníky **7:25** Turzovka
7:50 Výpravy do divočiny: Afrika dr. Emila Holuba
9:10 V pohorách po horách: Sninský kameň – Vihorlatské vrchy **9:15** Libérie – Rýmy a rytmy Libérie **9:45** Outdoor Films s Markétou Knotkovou (89. díl): Cesta hrdinů SNP
11:20 Kaplani naděje: Anna Macková **11:40** Přejeme si... [P]
12:00 Polední modlitba [L] **12:05** Duchovní menu: Záznam mše svatě z Celostátního setkání mládeže Olomouc 2017
13:20 Na křídlech andělů **13:55** Sedm výprav Josefa Vágnera (2. díl): Ráj antilop **15:25** V pohorách po horách: Velká Čantoryje – Slezské Beskydy **15:35** V souvislostech
16:00 Noční univerzita: RNDr. Zuzana Šmídová – Bezlepková dieta – fakta a mýty **16:45** Setkání: MUDr. Tom Philipp – kostel Nanebevzetí Panny Marie v Praze-Modřanech
16:55 Cvrlikání (84. díl): Hrozen **18:00** Modlitba za vlast: Dny lidí dobré vůle Velehrad 2022 [L] **19:05** Devítka na Mohelnickém dostavníku 2012 **19:30** Sedmihlášky (26. díl): Keď som včera prala šaty **19:35** Příběhy z Dobré knihy: Svatba v Káně **19:45** Přejeme si... **20:05** Pokoj vám!: Modlitba za mír [P] **20:20** Biblická studna **21:25** ARTBITR – Kulturní magazín (8. díl): Vzpomínka na prof. Františka Dvořáka **21:40** Fotografa lidských duší [P] **22:05** Noemova pošta: Červenec 2022 **23:10** Plody Medžugorje **23:45** Letem jazzem (16. díl): Setkání dvou generací jazzmanů **0:55** Noční repríza dopoledních pořadů.

Úterý 5. 7. 2022

6:05 Léta letí k andělům (37. díl): Miloslav Fiala – premonstrát **6:25** Hlubinami vesmíru s dr. Jiřím Grygarem: Žeň objevů 2020, 1. díl **7:10** Noční univerzita: Michal Steiner – Jak přinášet hojné ovoce **8:00** V souvislostech **8:20** Koncert na hladině Vltavy: Navalis 2022 **10:05** Bazilika s tajemným světlem (5. díl): Cyrilometodějská bazilika **10:30** Hlavní poutní mše svatá z Velehradu: Slavnost svatých Cyrila a Metoděje [L] **12:40** Přejeme si... [P] **13:05** Záznam koncertu pěveckého sboru Stojanova gymnázia Velehrad **13:40** Svatí Cyril a Metoděj **13:55** Via Caritas: Rozhovor Jiřího Pavlice s Evou a Václavem Hudečkovými **15:00** Muzikanti, hrajte **15:35** Dobrodružství před kamerou (18. díl) **16:45** Slavnostní koncert z Velehradu k 1150. výročí příchodu věrozvěstů na Moravu: Slavnostní koncert z Velehradu 2013 **18:00** Sedmihlášky (26. díl): Keď som včera prala šaty **18:05** Příběhy z Dobré knihy: Zázračný rybolov **18:10** Animované příběhy velikánů dějin: Abraham Lincoln (1809–1865) **18:40** Animované biblické příběhy: Ježíšova podobenství **19:15** V pohorách po horách: Mužský a Přihrazy (Český ráj) **19:25** Zpravodajské Noeviny: 5. 7. 2022 [P] **19:45** Přejeme si... **20:05** Pokoj vám!: Modlitba za mír [P] **20:20** Světlo pro opuštěné **22:10** Jak potkávat svět SPECIÁL (77. díl): S P. Miroslavem Sucholem o kostelu Svatého Ducha ve Starém Městě **23:35** Terra Santa News: 29. 6. 2022 **0:00** Má vlast: Bor u Tachova **1:00** Noční repríza dopoledních pořadů.

Středa 6. 7. 2022

6:05 Léta letí k andělům (38. díl): Mikuláš Kroupa – novinář **6:25** Jitka Šuranská na Mohelnickém dostavníku 2014 **7:00** Zpravodajské Noeviny: 5. 7. 2022 **7:20** K jádru věci: S Mons. Tomášem Holubem **8:20** V pohorách po horách: Český kras – Jelínkův most **8:40** Noční univerzita: PhDr. Jan Hábl, Ph.D. – Mistr Jan Hus: Kacíř, nebo hrdina? **9:45** Světlo pro opuštěné **11:40** Přejeme si... [P] **12:00** Polední modlitba [L] **12:05** Dům ze skla: S Pastoral Brothers **13:10** Co se v mládí naučíš: Rožnovské slavnosti 2021 **14:20** Sedm výprav Josefa Vágnera (3. díl): Mezi zebry **15:50** Velehradská zastavení: Díl 7. – Cestami ekuumenismu **16:00** Mše svatá s účastníky Národního synodálního setkání: Velehrad, bazilika Nanebevzetí Panny Marie a sv. Cyrila a Metoděje [L] **17:35** Bazilika s tajemným

TELEVIZE DOBRÝCH ZPRÁV

■ Vysílání denně **6.00 – 1.00 hod.**
■ Denně: **8.00; 16.00 hod.** – programová nabídka
TV NOE (změna programu vyhrazena)

Podrobnosti na www.tvnoe.cz

ZMĚNA PROGRAMU VYHRAZENA

světlem (3. díl): Mučednická bazilika **18:00** Sedmihlášky (26. díl): Keď som včera prala šaty **18:05** Příběhy z Dobré knihy: Uzdravení ochrnutého **18:10** Strýček Emu: Rodina **18:25** Animované příběhy velikánů dějin: Leonardo da Vinci (1452–1519) **19:00** Terra Santa News: 6. 7. 2022 [P] **19:20** Grotosky Bustera Keatona: Frigo jako obětní beránek **19:45** Přejeme si... **20:05** Pokoj vám!: Modlitba za mír **20:15** Labyrint světa: Na motivy Jana Ámose Komenského **21:35** Noční univerzita: Michal Steiner – diskuze k přednášce Jak přinášet hojné ovoce [P] **22:30** Hledání skrytých svatých míst: Istanbul 1 **23:15** Poutníci času: S Jaroslavem Šimou **23:30** Harfa Noemova: Ondřej Havelka a jeho Melody Makers **23:50** Magazín Mary's Meals **0:15** Proměny Oščadnice **1:00** Noční repríza dopoledních pořadů.

Čtvrtek 7. 7. 2022

6:05 Léta letí k andělům (39. díl): Antonín Randa – novinář **6:25** Zapomenuté Čako **6:45** V pohorách po horách: Ještěd **7:00** Flešbky – Godzone podcast **7:30** Terra Santa News: 6. 7. 2022 **7:50** Naše děti: Rožnovské slavnosti 2017 **9:05** Chaplin obchodním příručím **9:35** Noemova pošta: Červenec 2022 **10:40** Se salesiány na jihu Madagaskaru: IJELY – Misijní stanice na náhorních rovinách **11:05** Hovory z Rekovic: Petr Marek [P] **11:20** V pohorách po horách: Pecný – Hrubý Jeseník **11:40** Přejeme si... [P] **12:00** Polední modlitba [L] **12:05** Ateliér užité modlitby: Marek Orko Vácha a Martin Staněk **13:15** Koncert na hladině Vltavy: Navalis 2022 **14:50** Sedm výprav Josefa Vágnera (4. díl): Návraty domů **16:15** Jan Bula – Mučednická smrt a proces blahověření [P] **16:45** Mše svatá z Katolické charismatické konference: Brno [L] **18:10** Sedmihlášky (26. díl): Keď som včera prala šaty **18:15** Příběhy z Dobré knihy: Povolání celníka Matouše **18:25** Setkání: Jan Bartošek – klášter v Kostelním Vydří **18:40** Grotosky Bustera Keatona: Láska kvete v každém věku **19:45** Přejeme si... **20:05** Pokoj vám!: Modlitba za mír **20:20** Jak potkávat svět: S Františkem Novotným **21:40** Paměť národa – Tváře vzdoru 1989: Alexander Bachnár [P] **22:05** Dvořák – umění hořák [P] **23:05** Cvrlikání: Pavel Helan a Petr Bendě **0:15** Setkání: Nina Nováková – kostel Nanebevzetí Panny Marie ve Staré Boleslavi **0:30** Společně pro lepší společnost **1:00** Noční repríza dopoledních pořadů.

Pátek 8. 7. 2022

6:05 Léta letí k andělům (40. díl): František Radkovský – biskup **6:30** Na úsvitu společných dějin **7:00** Cenakolo: Svědectví o Lásce, milosrdenství a přátelství **7:40** Setkání: Pavla Golasowská – dřevěný kostel v Gutech **7:50** Klapka: S Janem Otto Píplou **9:05** Magazín Mary's Meals **9:25** Libérie – Rýmy a rytmy Libérie **9:55** Pošta pro Holuba: Žena v církvi **10:05** Biblická studna **11:10** Paměť národa – Tváře vzdoru 1989: Alexander Bachnár **11:40** Přejeme si... [P] **12:00** Polední modlitba [L] **12:05** Naše milosrdná Paní, Matka kubánského lidu **12:35** Devítka na Mohelnickém dostavníku 2012 **13:00** Malíři velkých formátů [P] **13:35** Fotografa lidských duší **14:00** Za obzorem: P. Josef Přelouček, krajané v rumunském Banátu [P] **14:35** Sedm výprav Josefa Vágnera

(5. díl): Tragédie žiraf **16:05** Zpravodajské Noeviny: 5. 7. 2022 **16:25** Václav Drbala – Mučednická smrt a proces blahověření [P] **16:45** Mše svatá z Katolické charismatické konference: Brno [L] **18:10** Sedmihlášky (26. díl): Keď som včera prala šaty **18:15** Příběhy z Dobré knihy: Vysílání dvanácti apoštolů **18:30** Když bolí duše: Psychózy I. **19:45** Přejeme si... **20:05** Pokoj vám!: Modlitba za mír [P] **20:20** Kulatý stůl: Závislost na internetu – nutné zlo? **21:45** Za obzorem: P. Josef Přelouček, krajané v rumunském Banátu **22:20** Poletuchy: Na skok do Kroměříže **23:00** Můj chrám: Max Kašparů, kostel sv. Filipa a Jakuba, Žirovnice **23:25** Pákistán: Svoboda pro zajaté **0:00** Ateliér užité modlitby **1:00** Noční repríza dopoledních pořadů.

Sobota 9. 7. 2022

6:05 Léta letí k andělům (41. díl): Petr Bratský – politik a skaut **6:25** Oklamání učedník **6:35** O Radosti **7:00** Jenikov **7:15** Nebe nad hlavou **7:30** Hovory z Rekovic: Richard Konkolski (1. část) **7:50** Obrys obrazu **8:15** Strýček Emu: Rodina **8:30** Animované příběhy velikánů dějin: Abraham Lincoln (1809–1865) **8:55** Sedmihlášky (26. díl): Keď som včera prala šaty **9:00** Animované biblické příběhy: Ježíšova podobenství **9:45** Viac ako pieseň (4. díl): Jana Zubajová a pieseň Verny Boh [P] **10:00** Noční univerzita: Janette Oubrechtová – Ženy mocné, ženy křehké **10:30** Lucy Grimble (UK) – koncert: Festival UNITED – Vsetín 2019 **11:40** Přejeme si... [P] **12:00** Angelus Domini **12:05** Dvořák – umění hořák **13:00** Dědictví otců zachovej nám, Pane... **13:25** Kaplani naděje: sr. Anna Vendula Malichová **13:40** Mwebare kwija – Klinika v buši **14:05** Co pro tebe znamená Campfest **14:25** Stopy hutě **14:35** Tam, kde začínají kořeny **14:55** Valašské tance z Rožnovska: Rožnovské slavnosti 2019 **15:55** Hledání skrytých svatých míst: Istanbul 2 **16:45** Mše svatá z Katolické charismatické konference: Brno [L] **18:10** Turiec, region magických vod **18:40** Grotosky Bustera Keatona: Frigo plave **19:45** Přejeme si... **20:05** Pokoj vám!: Modlitba za mír **20:20** Dobrodružství před kamerou (16. díl) **21:20** Jehňátko **22:55** Dokořán: S Jiřím Suchým **23:55** Letem jazzem (3. díl): Skladby s letními motivy **1:00** Noční repríza dopoledních pořadů.

Neděle 10. 7. 2022

6:05 Léta letí k andělům (42. díl): Jan Royt – ikonograf a historik **6:25** V pohorách po horách: Vítkovská vrchovina – Nizký Jeseník **6:40** Křešice **6:48** Můj chrám: Prof. Royt, prorektor Univerzity Karlovy v katedrále sv. Víta **7:05** Poletuchy: Na skok do Zlína **7:50** K jádru věci: S Mons. Tomášem Holubem **9:00** U NÁS aneb Od cimbalu o lidové kultuře (169. díl): Lidičky – Dětské kočovné divadlo Kijov **10:20** Za obzorem: P. Josef Přelouček, krajané v rumunském Banátu **11:00** Mše svatá z Katolické charismatické konference: Brno [L] **12:20** V pohorách po horách: Vír – Via ferrata (Drahanská vrchovina) **12:30** Přejeme si... [P] **12:45** Polední modlitba Sv. otce Františka [L] **13:00** Zpravodajský souhrn uplynulého týdne **13:55** Muzikanti, hrajte **14:25** Jehňátko **16:05** Noční univerzita: Michal Steiner – diskuze k přednášce Jak přinášet hojné ovoce **16:55** Továrna mezi vodami **17:35** ARTBITR – Kulturní magazín (8. díl): Vzpomínka na prof. Františka Dvořáka **18:00** Sedmihlášky (61. díl): Poslali mňa pro vodu **18:05** Animované příběhy velikánů dějin: Florence Nightingale (1820–1910) **18:30** Strýček Emu: Čas **18:45** Animované biblické příběhy: Ježíšovy zázraky **19:15** V pohorách po horách: Lysá hora **19:30** Paměť národa – Tváře vzdoru 1989: Alexander Bachnár **19:45** Přejeme si... **20:05** Pokoj vám!: Modlitba za mír **20:20** Svět podle Jana Pavla II. [P] **21:15** Dokořán: S Kateřinou Cajthamlovou **22:05** Slavnostní koncert k 70. výročí založení Konzervatoře P. J. Vejvanovského v Kroměříži **23:10** Lidé a město **23:45** Polední modlitba Sv. otce Františka **0:05** Země neočekávaného – Papua Nová Guinea **0:35** Zpravodajský souhrn uplynulého týdne **1:15** Noční repríza dopoledních pořadů.

Pondelok 4. 7. o 20:15 hod.:

Povolanie laik: Všetko je Božie riadenie (dokument)

Jozef Piterka bol členom KSČ, šiel reverendy kňazom aj biskupom, prežil rodinnú tragédiu a silu čerpal z rozdávaní svätého prijímania. Mikrodokument o tom, ako Boh riadi naše životy, ak ho hľadáme a snažíme sa ho počuť.

Utorok 5. 7. o 20:00 hod.:

Cyrlometodské dni v Terchovej (dokument)

Film dokumentuje oslavy cyrlometodských dní v Terchovej v roku 2016.

Streda 6. 7. o 16:25 hod.: GOJDIČ – Lásk nadovšetko

Dokumentárny film o gréckokatolíckom biskupovi mučeníkovi, ktorý mal odvahu zastáť sa utlačaných a biednych. Pravdu a lásku povýšil aj nad svoj život.

Štvrtok 7. 7. o 20:10 hod.: Modlitby v duchu bratov z Taizé

Záznam ekumenickej modlitby s bratmi z Taizé v predvečer ich cesty na

Ukrajinu z františkánskeho kostola sv. Jozefa v Prešove.

Piatok 8. 7. o 20:30 hod.:

Poznačení Bohom – Sv. František z Assisi

Kto bol tento rehoľník, ktorý kresťanstvo navždy zmenil? Film ukazuje Františkov životný príbeh od jeho divokej mladosti až po svätú smrť a ukazuje, ako sa ho Boh na tejto ceste dotýkal a ako ho viedol.

Sobota 9. 7. o 20:30 hod.: Kateri

Sirota Kateri sa dozvedá o Ježišovi Kristovi od francúzskych katolíckych misionárov, ktorí prišli do dedín Mohavkov po ukončení krvavých bojov medzi indiánskymi kmeňmi. „Lalia Mohavkov“ zomiera ako 24ročná. V roku 2012 bola vyhlásená za svätú.

Nedeľa 10. 7. o 15:30 hod.: Na tónoch vďačnosti

V relácii Na tónoch vďačnosti chceme zahrnúť a zaspomínať si na tých, ktorí slávia životné jubileum, alebo tých, ktorým chceme prejaviť vďaku za ich pomoc a príklad.

Tým pastoračne povolání v brněnské diecézi připravil další ročník kurzu SAMUEL. Jedná se o jednoletý intenzivní kurz, který může napomoci k rozlišení a volbě povolání. Účastníci se scházejí jednou za měsíc v neděli odpoledne na 4 hodiny postupně na různých místech v diecézi. Kurz je určen pro nezadané, psychicky zdravé, mladé věřící ve věku 16 až 33 let, kteří jsou připraveni prožít jej v plném rozsahu, co do účasti i náplně.

Zájemci se mohou hlásit do 31. 8. 2022 na e-mail: kurz.samuel@seznam.cz. Po přihlášení a dodání motivačního dopisu budou pozváni na přijímací pohovor, který se uskuteční 25. 9. 2022 v 15 hodin ve Wolkerově ulici v Brně u sester Učednic Božského Mistra. Kurz již proběhl opakovaně v několika turnusech, a to nejen v brněnské diecézi. Využívá model svého zakladatele, kardinála Carla Maria Martiniho, arcibiskupa z Milána, a řadu zahraničních zkušeností.

P. Marek Dunda

kněz pověřený pastorační povolání v brněnské diecézi

BREVIÁŘ PRO LAIKY

2. – 9. ČERVENCE 2022

Změna v číslování breviáře: levý, nepodbarvený sloupec – dřívější vydání breviáře; pravý, podbarvený sloupec – nové vydání breviáře (2007)

Uvedení do první modlitby dne:	NE 3. 7.		PO 4. 7.		ÚT 5. 7.		ST 6. 7.		ČT 7. 7.		PÁ 8. 7.		SO 9. 7.			
Antifona	919	1029	1722	1941	1722	1941	964	1077	980	1096	996	1113	1666	1883		
Žalm	784	883	783	881	783	881	784	883	784	883	784	883	783	881		
Ranní chvály:																
Hymnus	920	1029	1415	1590	1420	1595	964	1078	981	1096	997	1114	1666	1883		
Antifony	920	1030	1416	1591	1421	1595	965	1079	981	1097	998	1115	1014	1132		
Žalmy	921	1030	813	914	813	914	965	1079	981	1097	998	1115	1014	1132		
Krátké čtení a zpěv	923	1033	1416	1591	1421	1596	969	1083	985	1101	1001	1118	1668	1885		
Antifona k Zach. kantiku	703	793	1416	1592	1421	1596	969	1083	985	1101	1002	1119	1669	1886		
Prosby	924	1034	1724	1943	1422	1596	969	1084	985	1101	1002	1119	1655	1886		
Závěrečná modlitba	703	794	1416	1592	1422	1597	1426	1601	986	1102	1002	1120	1656	1888		
Modlitba během dne:																
Hymnus	925	1035	940	1051	1264	1402	970	1085	986	1103	1003	1120	1018	1137		
Antifony	925	1036	940	1051	1422	1597	971	1085	987	1103	1004	1121	1019	1138		
Žalmy	926	1036	940	1052	1265	1403	971	1085	987	1103	1004	1121	1019	1138		
Krátké čtení	927	1038	943	1054	1422	1597	973	1088	989	1106	1006	1124	1021	1141		
Závěrečná modlitba	703	794	943	1054	1422	1597	973	1088	990	1106	1006	1124	1022	1141		
Nešpory:																
SO 2. 7.																
Hymnus	915	1024	929	1039	1423	1598	1423	1598	975	1090	991	1108	1008	1125	1024	1143
Antifony	916	1025	929	1040	1719	1937	1424	1599	976	1091	992	1109	1009	1126	1025	1144
Žalmy	916	1025	930	1040	1719	1937	1729	1947	976	1091	992	1109	1009	1126	1025	1144
Kr. čtení a zpěv	918	1027	933	1043	1424	1599	1424	1599	979	1094	995	1112	1011	1129	1027	1146
Ant. ke kant. P. M.	703	793	704	794	1420	1594	1424	1599	979	1094	995	1112	1011	1129	704	794
Prosby	918	1028	933	1044	1425	1600	1425	1600	979	1095	995	1112	1011	1129	1028	1147
Záv. modlitba	703	794	703	794	1422	1597	1422	1597	1426	1601	996	1113	1012	1130	704	795
Kompletář:	1238	1374	1242	1379	1238	1374	1242	1379	1254	1391	1257	1395	1260	1398	1238	1374

Liturgická čtení

Nedeľa 3. 7. – 14. nedeľa v mezidobí

1. čt.: Iz 66,10–14c
 Ž 66(65),1–3a.4–5.6–7a.16+20
 Odp.: 1 (*Jásejte Bohu, všechny země!*)
 2. čt.: Gal 6,14–18
 Ev.: Lk 10,1–12.17–20

Pondělí 4. 7. – památka sv. Prokopa (na Moravě: nezávazná památka sv. Prokopa nebo sv. Alžběty Portugalské)

1. čt.: Oz 2,16b.17b–18.21–22
 Ž 145(144),2–3.4–5.6–7.8–9
 Odp.: 8a (*Milosrdný a milostivý je Hospodin.*)
 Ev.: Mt 9,18–26

Úterý 5. 7. – slavnost sv. Cyrila a Metoděje

1. čt.: Iz 61,1–3a
 Ž 117(116),1.2
 Odp.: Mk 16,15 (*Jděte do celého světa a hlásejte evangelium.*)
 Nebo: *Aleluja.*
 2. čt.: 2 Kor 4,1–2.5–7
 Ev.: Lk 10,1–9

Středa 6. 7. – nezávazná památka sv. Marie Gorettiové

1. čt.: Oz 10,1–3.7–8.12
 Ž 105(104),2–3.4–5.6–7
 Odp.: 4b (*Stále hledejte Hospodinovu tvář!*)
 Nebo: *Aleluja.*
 Ev.: Mt 10,1–7

Čtvrtek 7. 7. – ferie

1. čt.: Oz 11,1–4.8c–9
 Ž 80(79),2ac+3b.15–16
 Odp.: 4b (*Bože, rozjasni svou tvář, a budeme spaseni.*)
 Ev.: Mt 10,7–15

Pátek 8. 7. – ferie

1. čt.: Oz 14,2–10
 Ž 51(50),3–4.8–9.12–13.14+17
 Odp.: srov. 17b (*Má ústa at' zvěstují, Pane, tvou chválu.*)
 Ev.: Mt 10,16–23

Sobota 9. 7. – nezávazná památka sv. Augustina Žao Ronga a druhů nebo sobotní památka Panny Marie

1. čt.: Iz 6,1–8
 Ž 93(92),1ab.1c–2.5
 Odp.: 1a (*Hospodin kraluje, oděť se velebností.*)
 Ev.: Mt 10,24–33

KALENDÁŘE NA ROK 2023 (2. ČÁST)

TÝDENNÍ STOLNÍ KALENDÁŘE S CÍRKEVNÍM A OBČANSKÝM KALENDÁRIEM NA ROK 2023

Sypták • Kroužková vazba, 230x138 mm, 75 Kč

SLOVO NA CESTU
S texty Mons. Mgr. Pavla Posáda,
pomocného - světitého biskupa
českobudějovického

**KATOLICKÝ KALENDÁŘ
POKLADY VÍRY**
S texty z Katechismu katolického
náboženství ThDr. Františka
kard. Tomáška

**KATOLICKÝ KALENDÁŘ
S CITÁTY SVATÝCH**

MARIÁNSKÁ POUTNÍ MÍSTA
ČECH, MORAVY A SLEZSKA

POUTNÍ MÍSTA
Fotografie poutních míst jsou nejen
z ČR, ale i z ciziny.

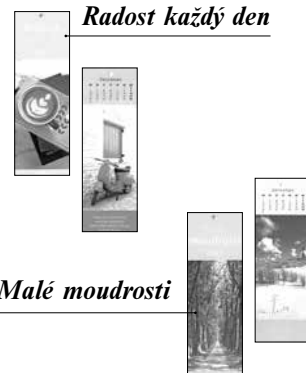

ZÁLOŽKOVÉ MĚSÍČNÍ KALENDÁŘE NA ROK 2023
S citáty různých autorů k tématu kalendáře. Kalendáře lze
také zavěsit na stěnu.

Pavel Nebojsa - Doron • Brož., 70x215 mm, karton, 65 Kč

Co ti ze srdce
přeji

Malé moudrosti

Objednávky knih - tel. 733 741 841, 587 405 431 • Administrace a inzerce týdeníku Světlo - tel./fax 585 222 803
Matice cyrilometodějská s. r. o., Dolní nám. 24, 779 00 Olomouc, e-mail: objednavky@maticecm.cz
Kompletní nabídku knižní produkce MCM naleznete na internetové adrese www.maticecm.cz

2019/12030

TZ

Matice cyrilometodějská s. r. o.
Dolní nám. 24
779 00 Olomouc